

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peti-
vrstica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglašni in
poslano vrstica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno - demokratične stranke.

Posamezna štev. stane
40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštnine proste.

Upravištvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/L,
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

PRVI MAJ - DAN PROLETARCEV!

Prvi Maj nam je simbol našega gibanja. Socializem je borba za lepše življenje, srečo in svobodo. Kaj je potem naravnost, kakor da se zbiramo socialisti na svoj veliki praznik ravno tisti dan, ko stojita življenje in pomlad v zenitu.

Ce gledamo v zgodovino zadnjih desetletij in pomislimo, kako se je v tej dobi Prvi Maj praznoval, se nam zdi, kakor da bi imeli pred seboj najzgovornejšo in najpopolnejšo sliko socialističnega gibanja in razvoja.

Pred leti so praznovali Prvi Maj samo tisti, ki jim ni bilo treba delati. Za delavno ljudstvo majskih krasot ni bilo. Ono se jih ni moglo in ni smelo veseliti.

Takrat so se vozili samo bogati Dunajčani v razkošno opremljenih kočijah v Dunajsko okolico. Delavec pa je stopal mimo njihovih kočij v tovarno, ves izmučen in zamazan. Tako, kakor na ta dan, je bilo vedno. Slika tedanjega Prvega Maja je prava slika proletarskega življenja onih dni.

Tako življenje je moralo roditi odpor. Nastopili so prvi nositelji socialistične ideje. In njih boj proti obstoječemu družabnemu redu se zrcali, kakor v ogledalu, baš v boju za praznovanje Prvega Maja.

Predbojevniki socializma so vstali iz množice brezpravnih in rekli: Tudi mi pojdimo praznovati Prvi Maj. Če nam ne dovolijo, si bomo vzeli prostost sami. Če nimamo razkošnih kočij, pojdimo med majske izletnike peš. Če nimamo svile, pojdimo med nje umazani in raztrgani. V sredi med tistimi, ki ne mislijo na nas in naše hrepenenje po sreči, bo vstala naša rdeča zastava kakor nevidna roka, ki raste iz zida in piše za tolpo razuzdanecev sodbo in propast.

Tako je postal Prvi Maj podoba našega protesta proti krivicam sedanjega družabnega reda.

Ko so tako stopili delavci med majske izletnike, so oblasti skušale zatreti takoj delavski protest.

Podjetniki, orožniki in vojaki so jeli brezobzirno preganjati tiste, ki so si upali praznovati simbolični dan svojega vstajenja. Če je delavec zapustil ta dan delavnico, so mu odpovedali delo, če je govoril na majski slavnosti, so ga zaprli.

Prvi Majnik je bil za delavstvo od vsega začetka dan preizkušnje. Takrat se še ni udeleževala delavskega praznika tisočglava množica. Le malo število izvoljenih je bilo, ki so vztrajali na svojem mestu, vkljub preganjanju, zvesti in verni.

Tako je postal Prvi Maj tudi simbol zvestobe, vere in moči.

Voditelje, ki so v onih časih šli na majske shode socialistično armado, je navdajala čisto silna tesnoba. Kako nas je malo, borno malo, — so si mislili in njihov pogled v bodočnost je bil žalosten. Le peščica vztrajnih in zvestih je bila, a ta peščica je bila trdna kot skala in jeklo.

Vztrajni boj, delovanje naših prvoboriteljev je moralo roditi to ogromno delavsko gibanje, ki stoji letos pred zgodovinskimi odločitvami.

Na iztoku vihrajo v armadi in na državnih poslopih rdeče zastave. Od tod se raz-

širja socialistična misel, kakor vihar, po vsem svetu. Svetovni val nas je dvignil do novega, mogočnega razmaha, do silne moči. Človek ima skoro utis, da majski praznik ni več dan delavskega protesta, posvečen delavskim žrtvam, marveč praznik zmagovalstva.

Svojega davnega pomena Prvi Maj pa ni zato izgubil. Zgodbe človeštva se ponavljajo. Če bi bilo treba zopet najhujših žrtev, koliko vas je, ki ste na to pripravljeni?

Letos je Prvi Maj praznik zmagovalstva. Silne množice se zbirajo za vihrajočimi rdečimi prapori in povprašujejo po cilju in poti. Po celem svetu je tako in tudi pri nas na Slovenskem in v celi Jugoslaviji.

Slovenski proletariati se je od nekdanj zavedal, da postanemo Jugoslovani le tedaj kulturni in mogočni, ako se v svojem čustvovanju zedinimo. Med Srbi, Hrvati in Slovenci mora vladati pravo bratstvo. Postanek nove jugoslovanske države smo tudi mi najtopleje pozdravili, zakaj zavedali smo se, da je delavec pod tujim robstvom dvakrat suženj.

Slovenski proletariati je zato zagovarjal vedno načelo, da je mogoče veliko kulturno in gospodarsko življenje le v velikih skupinah, in da se moramo kar najtesneje nasloniti na svoje enake govoreče brate, Hrvate in Srbe in na Bolgare.

Pri vsem tem pa vemo prav dobro, da obstoje med posameznimi deli troimenega naroda velike vsakojake razlike.

Zapadni del je živel v najhujšem stiku z zapadnimi narodi, kar je bilo vendar nemalo v korist njegove splošne izobrazbe. Na iztoku je bilo drugače. Bili so se tam cela stoletja večni boji z divjimi azijskimi narodi, kar je moralo pač biti v kvar kulturnemu razvoju ondotnih ljudstev. Te okolnosti so nas medsebojno oddaljile. Iz teh delov bo pač težko ustvariti kar čez noč kompaktno enoto. Vse to nam je bilo od nekdanj znano. Toda višja enota, soglasje v mislih in čustvovanju, se bo vpljub temu ustvarila, ker se mora, ker nam je le pod tem pogojem zapisana bodočnost kulture in napredka. Povedano pa bodi tu, glasno in razločno, sledeče: Zgradbi skupne države je doprinesel svoj velik delež vsak del naroda, v prvi vrsti in v ogromni meri pa zlasti iztok. Ali so pomislile ošabne množice »učenihi« in lepo oblečeni ljudi, da niso vkljub vsemu vredne odvezati jermenov od čevljev priprostega seljaka, ki je prehodil v nezlomljenem upanju Albanijo, da bi ustvaril svoje vzore?

Ce se izrekamo tako za idejo narodnega edinstva, moramo na drugi strani vendar povdariti, da se razlike, ki so jih vstvarila tisočletja, ne dajo kratkoma odstraniti. Tega mnenja pa niso baje oni lahkomišelniki državniki, ki hočejo zenačiti v trenutku vse razlike. Z vklepanjem bujnega, toda raznoličnega življenja v neznosne sponse se daje silam, ki streme v naši državi narazen, le novega netiva.

Slovensko delavstvo je v težki skrbeli za svojo eksistenco. Industrije in tovarne se morajo šele prilagoditi novim razmeram. Vse to pa bomo znali urediti še najbolje sami. Tisti, ki ne poznajo naših razmer in žive daleč od nas,

ne bodo znali nikoli pravilno presojati naše potrebe in interese. Ze iz gospodarskih razlogov moramo zahtevati za vse dele naše države avtonomijo.

Naš položaj je v tem pogledu silno kritičen. Morda nam bo treba v bodoče napeti vse sile, da ohranimo vsaj to, kar že imamo.

In še nekaj: Meščanske stranke so morale po prevratu privoliti delavstvu marsikaj. Tega niso storile rade. Udale so se trenutno, ker so se bale njegove združene moči. Morda bodo sedaj iskale prilike, da odvzamejo delavstvu priborjene pravice in svoboščine. So okolnosti, ki nam govore, da bi se združena jugoslovanska buržoazija rada povrnila k avstrijskim metodam reakcije in zatiranja. Pazili bomo, da se nikoli ne zgodil.

Se več! Bliža se čas, ko se bodo zahteve socializma morale izpolniti.

Ako bo hotela prejadrti družba in država težke gospodarske krize, bo morala pač razpolagati z ogromnimi sredstvi. S sredstvi, ki jih ne more dobiti drugače, kakor s tem, da uvede daleč segajočo oddajo premoženja.

Pravimo oddajo premoženja. Ta mora zadeti seveda pred vsem vojne dobičkarje. A ne samo nje. Za nas je med starimi in novimi bogataši le prav malo razločka.

Tej veliki nalogi sedanja družba ne bo kos. Vejo, na kateri sedi, si ne bo kratkoma sama odrezala. Protivila se bo z vsemi močmi izvedbi socialističnega programa.

Državo pa bo treba na vsak način preurediti. Ljudstvo mora priti do politične moči; sodelovati pri upravi in ustavi, pri uredbi vseli ustavnih in upravnih enotah, od najnižje do najvišje.

Monarhična oblika države nasprotuje tem idealom, zato smo jo vedno pobjlali in jo bomo. V prvem času po ustanovitvi nove države smo morali pač z marsičem računati. Po polomu Avstrije nismo bili pravzaprav še nikoli v položaju, voliti med monarhijo ali republiko. Odločati nam je bilo samo, kateri monarhijski gre prednost. Ko minejo zunanje nevarnosti, mora priti tudi naše republikansko stališče do ostrejšega izraza.

Moč naše stranke je v naših načelih, naši organizaciji in disciplini, — zlasti pa v internacionalni solidarnosti zavednega proletariata.

Zato se bomo spomnili na Prvega Maja tudi vezi, ki nas spajajo z bratskimi strankami vsega sveta.

V tem smislu bo praznovalo letos naše delavstvo svoj Prvi Maj, v tem smislu je sestavljena naša majniška resolucija.

Naprej za osvobodjenje proletariata, za ožjotvorjenje revolucionarne, svet preobrazujoče internacionale!

Sodrugil Splošna razorožitev, zveza narodov, socializacija človeške družbe, prava svoboda, iskreno bratstvo in popolna enakopravnost so naši cilji, cilji socializma, cilji bodočnosti.

Uresničili se bodo v doglednem času, če bo vaša uporna volja jaka, nezlomljiva.

Ali smemo računati na trdno zavest in trdo pest združenega delavstva?

Naj žive cilji socialne revolucije!

Socialistične politične šole na Slovenskem.

Naša stranka je otvorila v zadnjem času več delavskih političnih šol v različnih industrijskih krajih. Uspehi, ki smo ga s tem dosegli, presegajo vsako pričakovanje. Tisti, ki toliko pišejo in govorijo o potrebi in organizaciji kulture, naj se iz teh praktičnih izkušenj nauče, kako je treba na tem polju delati. Začudili smo se nad veliko ljubeznijo naših delavcev do luči in znanja, začudili smo se njihovi instinktivni inteligenci. Bogat zaklad razuma je v našem priprostem narodu. Le do njega je treba z besedo, s knjigo, s poukom. Politični štreberji naj razvidijo, kako »hujskajo« narod socialisti. S tem, da prinašajo v borne ljudske koče luč kulture, v srca izkoriščanih delavcev plemenito čustvo izobrazbe, v zdravi razum za nemarnih proletarcev toploto misli.

Sodrug dr. Lemež, ki vodi politično šolo v Trbovljah s hvalevrednim trudom, z ljubeznijo apostola, nam je podal kratek pregled o pomenu in uspehih šole ter predložil nekatere spise njegovih učencev, pristnih delavcev in delavk. Članek, ki govori o pomenu političnih šol, prinašamo spodaj. Spise pa objavimo prihodnjič. So zanimiva poglavja. Popolnejše slike o velikem uspehu, ki ga je mogoče doseči v tako kratkem času, ne bi mogli želeli.

Slovenski proletarec do poslednjega časa ni imel prilike, da bi bil stopil iz teme nevednosti.

S štirinajstimi leti zapusti proletarski otrok ljudsko šolo, kjer se niti toliko ne nauči, da bi se mogel gladko izraziti v maternem jeziku, da bi mogel napisati svoje misli. Okorno mu teče roka. Le redkokdaj se zgodi, da bi ljudska šola dala priliko svobodnemu razmišljanju in telesnih zmoglosti. Vse je vklejano. Brez duše in brez srca je naša šola, v njej ni toplote življenja.

Samemu sebi prepuščen raste v življenju proletarski otrok, nihče se ne zmeja zanj; kvečjemu da ga kdo ozmerja s »paglavcem« ali še s kako hujšo psovko. Njegovo življenje je kot življenje drevesa v gozdu. Vi-harji gredo preko njega, biča ga dež in burja, obseva ga sonce; otrok usode je, brez smeri in brez cilja. Zgodaj mora že prijeti za delo in dosti najde sotrpinov.

Nezavedno je živel proletarec pred vojno. Nevednost ga je imela vsega v oblasti. Živel je od danes do jutri brez cilja. Gospodarji so se igrali z njegovo usodo. Kadar so bili dobre volje, so se ga spomnili, vzeli so v misel one »niže sloje«, ki žive po umazanih luknjah, ki hodijo razcapani in smirde po potu.

Danes ti krogi trepetajo pred proletarjem, ker se boje te ogromne sile, ki se je vzdramila in pričinja vstajati, boje se maščevanja.

Prijatelji, toliko vas je prišlo. Našli ste pot k nam, kamor edino spadate. Prišli ste k nam po dolkih blodnjah in po dolgem trpljenju. Trpljenje vam je odprlo oči, da ste izpregledali.

V svoji duši ste začutili, kam spadate. Začutili ste to, kot začutilo lastovke v poznem poletju, da se je treba zbrati in odriniti na jug. Ali prijatelji, to ni dovolj, da ste prišli v vrste socialističnega proletariata, ni dovolj, da plačujete organizacijam svoje mesečne prispevke.

V onem trenutku, ko ste prišli v vrste socialističnega proletariata,

ste prevzeli dolžnost, da postanete bojevniki v velikem boju za osvoboditev človeštva izpod jarma kapitalizma in diktature meščanskega razreda.

Proletarsko gibanje je svetovno gibanje. Proletarski praznik je svetovni praznik. Po vsem svetu se pripravljajo proletarijat na oni veliki dan, ko vrže diktaturo kapitala in upostavi diktaturo ljudstva, ko odpravi krivico sedanjega družabnega reda, kjer večina dela in strada, manjšina pa lenari in se valja v razkošnosti.

Proletarski otrok nima prilike, da bi obiskoval šole; nima denarja in radi tega mora ostati doma in takoj prijeti za delo.

Ali delovstvo, proletarijat potrebuje voditeljev, potrebuje mnogo in mnogo celih ljudi, ki bodo vedeli in znali ob vsaki priliki stopiti na plan za pravice in se bojevati proti krivicam. Proletarijat potrebuje ljudi, ki bodo zanesli ideje socializma med najširše kroge ljudstva.

Za to pa je treba izobrazbe. In to vam dajejo politične šole, ki se danes vrše v Ljubljani, v Trbovljah in v Celju. V kratkem se otvori politična šola tudi na Jesenicah.

Politična šola vas seznani s predbojevniki proletariata, z idejami socializma, vas nauči pravilno misliti, spoznavati zakone, po katerih živi družba, odpre vam pogled v narodno gospodarstvo. V politični šoli se boste naučili nastopati, predavati, govoriti na političnih shodih, voditi organizacije, pisati v časopise. Politična šola mora postati oni studenec, iz katerega boste črpali potrebno znanje, ki vam pokaže pot dela. S političnimi šolami moramo preprečiti vso našo deželo, v njih moramo vzgajati naše delavske voditelje.

Prijatelji, dosti talentov je zakopanih med vami. Politične šole morajo dvigniti te talente. Vaša dolžnost je, da vsak tak talent pripeljete v politične šole, da tam izbrusimo kamen.

Politične šole morajo postati naše visoke šole socializma, politične šole morajo pripravljati bojevnike za našo veliko stvar.

Vi, ki ste že danes v politični šoli, pa se boste razkropili po naši zemlji in raznesli bodele tempe na vse kraje in nadaljevali bodele delo, ki smo ga pričeli skupno. Vi prvi, ki ste se vzdramili iz nezavednosti in bili prvi poslušalci političnih šol, bodele kmalu poklicani, da stopite med sotrudice in pričnete z delom propagande, da dvignete široke naše plasti in poiščete med njimi one, ki spadajo v politične šole. Vedno nove sile morajo prihajati, nikdar ne smemo mirovati, dokler ne pride dan osvoboditve.

Izobraževalno delo zahteva čas. Uspehi niso takoj vidni. Minejo leta, predno se pokažejo. Zato je treba vztrajnosti in resnosti, kot sem jo našel v Trbovljah. Še nekaj takih političnih šol potrebujemo in ni se nam bati bodočnosti. Take marljivosti, vztrajnosti, točnosti in rednega pohajanja še nisem našel. Zato pa to uspehi že sedaj vidni.

Prijatelji iz Trbovelj, pozdravljeni ob Prvem Maju! Da bi vam sledile politične šole v drugih krajih, da bi bilo dosti takih! V Angliji so rudarji predbojevniki socializma.

Izobrazba je naše najmočnejše bojno sredstvo.

Agitirajte za naše časopise!

Naš Rdeči Maj.

Kot blisk je minulo leto, odkar smo v Ljubljani praznovali zadnji Prvi Maj. V senci balonov se je vršila ta proletarska manifestacija. Ko se je po končanem shodu v Mestnem domu razvil manifestacijski obhod po mestu, zaprlo nam je vojaštvo nebroj cest, povsod se je videlo oborožene oddelke, pripravljene vsak hip, da stopijo v akcijo, da nastopijo proti sotrpinom, slovenskim proletarcem. Avstrijska birokratična vlada, ki se je že potapljala, je dobro vedela, kako ji je v takem slučaju postopati. Pripravila je »za vsak slučaj« vojaštvo madžarske narodnosti; zavedajoč se, da bodo ti z veseljem zasajali balonete v telesa slovenskih proletarcev, da bodo vsak hip pripravljeni streljati v maso, če ne bo plesala po žvižgih takratnih mogotcev. Bili so to časi nacionalnih bojev.

In danes — po enem letu? Situacija se je izpremenila, a žal, ne v onem zmislu, kot smo si jo predstavljali. Res je, da nas ne nadlegujejo več s tujim vojaštvom, toda politično vzdušje je enako reakcionarno kot nekdanj. A to nas ne moti. Praznovali bomo Prvi Maj, praznovali ga veličastneje nego smo ga sploh doslej. Pet let vojnega gorja je odprlo oči slehernemu proletarcu, pet let stradanja, pet let buržoazne diktature je vzdramilo ljudstvo iz omrtvelosti.

Sodrug, sodružice! Nutri je Naš dan! Naš Rdeči Maj! Naš praznik vstajanja, praznik sužnjev dela. Vsi na plan! Naj ne bo proletarske družine, ki ne bi šla na shod, ki ne bi manifestirala za naše pravice! Za naše ideale, za našo bodočnost! Hočemo živeti življenje, dostojno Človeka; hočemo nov družabni red; hočemo svobodo, enakost, bratstvo!

Svobodo!

Proletarci! Se li spominjate manifestacij koncem oktobra lanskega leta? Udeležili smo se jih kot socialisti, proslavljali smo osvoboditev izpod jarma habsburških krvkov, nazdravljali smo svobodni Jugoslaviji. Kako smo se varali! Mesto svobode so nam dali bič, obdali so nas s tolpo ovađuhov, ki po vseh kotlih iščejo malkontente, da jih osrečijo z — ječo. Ustanovili so društvo »Kralja Matjaža«, ki naj odreši (i) Jugoslavijo s klofutami, z brcami, z ovađstvom. Nismo se borili za tako svobodo, odklanjamo jo, hočemo drugo, pravo svobodo. Tei svobodi velja naš bodoči boj, za njo bomo žrtvovali vse, tudi naše nadržaje!

Enakost!

Sodrug! Pogled v preteklost nam zadostuje, pa vidimo, kaj vse so nam obljubljali. Zlate gradove! V oblake so jih gradile reakcionarne struje slovenskega naroda. A samo nekaj časa je slepilo to zlato stradanje proletariata. Uspavali so ga, zbudile so ga — batine. Zahtevali smo enakost, grešili smo... položili smo nas na kolena in pričeli deliti udarce... po predpisih... vseh 14 Wilsonovih točk na oni del telesa, ki sme biti podložen le pri finih damah. Z batinami so ustvarjali — enakost. Z batinami so nasičevali lačne, z batinami zapirali usta onim, ki so vodili ljudstvo v boljšo bodočnost. Z batinami... z batinami...

Bratstvo!

Oni, ki so dan za dnevom nasičevali narod z izrekom: »Božataš bo di brat onega, kogar roke dičijo žulj poštenega dela«, so v osvobodjeni Jugoslaviji pozabili na to, vrgli fraze v stran in pričeli z delom — očiščevanja. Brat-delavec — molči, trpi! Ore za domovino, za ono domo-

vinu, ki je pokopaljšče plščancev, šampanjca in drugih redkosti. Pridigali so o bratstvu, da uspavalo Tebe, proletarijati! In kot v zasmeh tem bratskim zankam si se vzbudil, stopil na plan in danes glasno zahtevaš svoje pravice. Vztrajaj, Tvoja je zmaga, Tvoja bodočnost!

Zdravstvuj naš Rdeči Maj! Ti sočkrat pozdravljen ti praznik Dela. A še bolj viharno pozdravljen ti, borci socializma, Vi avantgarda zatiranih, zaslužjenih! Krepro na noge, vsi na plan, bliža se naš drugi dan, dan vstajanja svetovnega proletariata, dan svobode, enakosti, bratstva. Bodimo na straži! Le en poziv in milijonska armada se dvigne, da z vso silo trešči ob tla kapitalistični družabni red in ustvari novega, boljšega, idealnega.

Proletarijati! Olej v bodočnost, ta je Tvoja! Tvoja bo zmaga, Tvoj bo svet!

—o—k.

Prvi maj na Ruskem.

(Spomini slovenskega vojnega ujetnika.)

Zopet je tu Prvi Maj, veliki praznik vseh izmučenih, vseh zatiranih, praznik vseh onih, ki si v dotu svojega obraza služijo kruh...

In spominjam se ta dan z globokim čustvom in iskrenim navdušenjem proslave Prvega Maja, ki sem je bil priča lansko leto v bratski Rusiji.

Sirna planjava... Križalo jo večje in manjše doline, ki jih namakajo mali potoki. Planjava je skoro gola; le tupatam je v kotlinah okoli revnih koč nasajenih nekaj vrb... V dalji sniva velika maloruska vas s tipično pravoslavno cerkvijo v sredi. Po dolgih, raztegnjenih gričih so posejani mlini na veter. Vas krasi razno dreve; ponajveč so to višnje. Iz teh si ljudje kuhajo varenle za v čaj. Enolična ruska stepa ima za domačino veliko privlačno moč. Kot bi bila Svirar in Tirolec nesrečna, če bi jih odtrgal od njihovi gori, tako bi tudi Rus svoje stepe ne zamenjal z najlepšim rajem.

Poglejmo natančno! — Dva strelja v stran stoji ruska cerkev. Lesena je in okrašena z izrezinami, ki spominjajo na najfinejšo idrijske čipke. Tam v kotlini dve črni tovarni. Levo še ena tovarna. Za onim gričem so velike fužine in tovarna za najrazličnejšo železino. Med temi tovarnami je vse polno manjših in večjih premogovnikov, ki jih vežejo železniške proge.

Pred petdesetimi leti je bila tu gola, zapuščen stepla. Po tej stepi se danes vate milijarde. Stotisoče pridnih ljudi mrgoli zdaj tu naokrog, ki kujejo te milijarde...

Vse polno tovarniških in rudniških dimnikov in še tam daleč na obzorju plavajo obrisi kot številna eskadra po sinjem morju s komaj vidnimi dimniki. Iz teh dimnikov pa se danes ne vali črni dim.

Odbilo je devet... Od onega rudnika se pomeče izprevod z rdečimi zastavami. Z desne strani še en izprevod, tam tretji, tu četrti! — Vsi se pomečejo na naš hrib.

Velika govorniška tribuna. Vsa je prevlečena z rdečim papirjem in okrašena z rdečimi zastavicami.

Prikorakajo množice. Vse je pisano oblečeno. Vidiš pisane ruske srajce, vidiš rdeče in modre obleke nemških vojakov-ujetnikov, vidiš sive in rdeče čepice avstrijskih pešcev in konjenikov-ujetnikov, vidiš črne in rjave kaftane Tatarov in obleke zapadno - evropskega kroja.

Ogromna je množica. Steje gotovo 15—20.000 glav. Delavci so pripelali s seboj svoje godbe. Te se postavijo okoli govorniške tribune.

Mnogobrojne zastave, napelajo nad glavami ljudstva. Zastave in srebrni napisi in obrobki se mečkajo na soncu. Zanimive so tudi te zastave, še bolj pa napisi na njih: »Živel Socializem!«, »Živela internacionalna federativna sovjetska republika!«, »Proletarijat vseh dežel združi se!«, »Dol z vojno!«, »Proč z imperijalizmom!« itd. Na zastavah menjševikov in socialistnih revolucionarcev čitaš: »Zemlja in volja!«, »Živela Konstituta« itd. Tudi črne zastave vidiš z mrtvaško glavo in napisi: »Smrt buržoaziji!«, »Živela diktatura proletariata!«, »Večni spomin padlim žrtvam za Svobodo« z verzij ruske revolucionarne pesmi »Vi žrtvoui pali«. Vse utilne. Godbe zaigrajo maršaljezo...

Nato se izvoli potom jevnega glavojanja predsednika in zapisnikarja. Nastopi prvi govornik, inženir v jopiču in s čepico iz kože.

Jednato razloži zgodovino in pomen Prvega Maja.

Pozivlja delavstvo, da pozabi vse medsebojne prepire in strankarska nesoglasja, da skupno nastopi proti okrutnemu sovragu, kapitalu. — Naslednji govornik opozarja na nevarnost, da Avstro - Nemci zasedejo kot nepovabljeni gosti te kraje in izraža upanje, da v kratkem tudi avstrijski in nemški proletarec podata žuljevi svoji roki ruskemu proletarcu. — Drugi govornik tip nihilista s suhim, voščnim licem in redko brado in očmi čudnega bleska, obrazložil potek revolucionarnega socialnega gibanja na Ruskem. Počenši od Stenka Razina, prvega revolucionarja, ki je v boju za pravice naroda žrtvoval glavo, do današnjih dni se je tudi v dobi najhujše reakcije pojavljalo nešteto ljudi obollega spola, ki se niso strašili boja za Pravico, Bratstvo in Svobodo. Vlačili so jih po sibirskih rudnikih in jih mučili do smrti, ideje pa umoriti niso mogli. Iz krvavega semena je vzklil zlati sad bodočnosti.

Po teh besedah je godba zaigrala »Vi žrtvoui pali«. Množica je odkritih glav proslavila spomin žrtv za svobodo proletariata.

Nato je nastopila govornica. Zenska gre povsod z možem. Ne straši se spuščati v temne rudnike kopat črno zlato, pa se tudi ne bo strašila političnih bojev.

Govornico zamenja govornik, ki pove, da je edino proletarijat zmogel vsvariti pravičen, svetoven mir. Zato je nujno potrebno, da proletarijat vseh dežel vrže raz rame jarm suženjstva in se združi proti skupnemu sovragu. Pozival je vojne ujetnike, da razširijo doma kadar se vrnejo, evangelij Resnice in Pravice. Ujetnike je spoznala šele diktatura proletariata za sebi enake ljudi, odprla internate in tabo-rišča in jih pustila na svobodo.

Kot govornik nastopi nek ujetnik Madžar, ki se v slabi rušini zahvaljuje za blagonaklonenost ruskega proletariata napram ujetnikom in zagotavlja, da ujetniki v domovini ne bodo pozabili ruskih bratov. Rusi so Madžara iz navdušenja nosili na ramah.

Za tem, je govorilo še mnogo govornikov, tudi analfabetov je bilo dosti med njimi. Ti so se zavzemali za narodne šole, za narodna vseučilišča. Nauk in izobrazba naj ne bo privilegium takozvane boljšee družbe, temveč naj bo pristopen vsakemu.

Shod je trajal nad tri ure.

Počakala sva s tovarišem da se ljudstvo razide. Udeleženci so mirno odkorakali s svojimi godbami na čelu.

LISTEK.

Fran Albrecht:

Delavske gledališke predstave.

Za predvečer letošnjega prvega maja je dal gledališki konsorcijslovenskemu organiziranemu delavstvu obe slov. gledališči, dramsko in operno, na razpolago. S tem činom, ki izraža umevanje sodobnih kulturnih stremenj vseh narodov, je konsorcijs dokazal, da polmi, kaj je poslednji in edini zmisel in namen slehernega gledališča, te prve in najvišje kulturne institucije vsakega ljudstva: da gledališče ni zavod, zgrajen na dobičkaželjnih interesih delničarjev, ki naj se na račun vstvarjalajočih pesnikov in igralcev parasijsko maste z bogatimi divendami, marveč da je hram, ki gostoljubno in nesebično odpiraj svoje duri vsem slojem in stanovom naroda, najbolj pa, da jih odpiraj tistim, ki so izobrazbe najbolj potrebni, to je delavstvu. To je izpregledala celo bivša skrajno reakcionar-

na avstrijska vlada, ki je pred svojim polomom v aristokratsko - starokopitnem Hofburgtheatru na Dunaju jela prirejati delavske predstave po nižnjih cenah; to so že davno dognali vsi moderni narodi. Tudi slovensko organizirano delavstvo danes ni več neuka in nevedča čreda, brez zanimanja in umevanja kulturnih zadev svojega naroda, ki naj se jo izključno z gledališkega parketa. Ne, dejstvo, da so bile vse vstopnice za današnji dve predstavi po silnem in viharjem povpraševanju takoj razprodane ter da se je v vstopnicami ugodilo komaj petini ljubljanskega organiziranega delavstva, izpričuje drugače. Duša slovenskega delavca je pravtako želna umetnosti in dostopna lepoti, kakor, recimo, duša uradnika ali študenta. Zato polagam gledališkemu konsorcijslovenskemu gledališkemu svetlu na srce, naj ne odlašata več s prirejanjem delavskih predstav, marveč naj jih po načinu predstav za uradnike in za dijake takoj uvrstita v repertoar obeh gledališč. Na ta način bo šele doseženo poslanstvo demokratičnega gledališča.

Naravno, da je treba skrajne previdnosti in opreznosti pri izbiri predstav za delavce. Okus, s katerim gutira proletarec umetnost in lepoto, se bistveno razlikuje od skvarjenega in oskrunjenega okusa površnega buržuja, ki ni željan umetnosti, marveč njene potvorbe, cirkusa, varietete, operete in plehke burke. Okus delavca je v svojem bistvu prvinski in neskvaren od izdelkov talmi-umetnosti; njegov duh je kritičen, kakor duh otroka, in po svojem izkustvu polen skense, tiste skepse, ki je zlahten sad zrelih kultur. Delavec, izobčenec sodobne družbe, ki je v tej skepsi na trnjevi poti svojega trudapolnega življenja izgubil sleherni religiozno čustvovanje, bo morda zaslužil svoj raj na zemlji v skrivnostni in transcendentni lepoti umetnosti; on, brez vere v posmrtni raj, bo našel v umetnosti prečedni misterij življenja, ko bo odkril njegovo globoko, sveto in bogato polnmanje. Lepota bo po-žlahtnala njegovo kulturno zavest. Buržuj, ki ni nikdar pil iz studencev Trpljenja in Muke, nima respektu pred resnično umetnostjo; delavec,

ki bo prišel resen od dnevnega napora, se bo poklonil pred umetnostjo poln spoštovanja, ker bo čutil iz nje dih večnosti in pra-istine. On, zroč v bodočnost in brat vsem bratom na svetu, bo s sorodnimi instinkti umel internacionalno poslanstvo umetnosti, ki kakor njegova bolečina in njegovo izkoriščano delo korenini v rodni tleh, da se razpreza s svojim vselevjem preko celega sveta, vseljuječa, vseobjemajoča.

Zato slov. delavcu ne boste nudili na gledališkem odru predstav, kakor so n. pr. plitke osladnosti »Španska muha«, »Nelly Rozier«, Sudermann itd., s katerimi si momentano slov. gledališče obremeni svoje umetniško vest. Slov. delavec tudi ne zahteva »Tugomerjev«, ki niso drame in so zanič igrane. To je za večino vaših abonentov. Delavcu dajte umetnosti, če jo imate! Pokažite mu vir, iz katerega naj pije! Nudite mu iger, dostojno igranih, v katerih bije žila resničnega življenja, v katerih udarja vihar njegovih lastnih borb, sanj in stremljenj, dram, ki so kakor ljudsko trp-

ljenje velike v svoji brezčasnosti! Njemu, delavcu, ki po svoji naruri zavesti v sodobni družbi mora biti revolucionar, dajte plodov tiste mladosti, nepriznane, revolucionarne umetnosti in one največje, ki sega iz vseh časov in dob, skratka plodove vse tiste dramske umetnosti, ki jo v toplem neumevanju odklanja zaspani in leni buržoa!

Predstavi, ki se vršite na predvečer letošnjega prvega maja za delavstvo, sta v tem oziru dokaj primerni. Dočim je »Prodana nevesta« ena najsilnejših umetnin češke muzike in tvori hkrati v letošnjem repertoarju naše opere brezdvomno najsvetlejšo točko, sega »Moč teme«, delo ruskega mistica Tolstola, s svojo razglašajočo umetnostjo globoko notri v srce najbolj nezavednih plasti ruskega naroda, osvetljuje z žarkimi konturami dušo ruskega mušika in žensk, zapletenih v svojo demonsko strast, ki rodi črno tragedijo zmot in zablod.

O obeh predstavah bomo poročali.

Čez četrt ure je samo še osamljena tribuna pričala o malniškem slavju in na debelo natrošeni luski semečkov, bombonov in sadja so kazali, kje se je ravnokar mudilo na tisoče ljudi...

Vsenaokoli širna, tiha stepla. Solnce je lesketalo v tisočih žarkih. Njegova svet ogrevala luč je kraljevala naravi in dušam.

Od daleč so se slišali zvoki močnejše pesmi:

Vstanite otroci naroda!
Čas odrešenja se bliža!
Bratstvo, Enakost, Svoboda,
Bodi naša bojna deviza...

Majska resolucija

jugoslovanske socialno-demokratske stranke.

Izvrševalni odbor predlaga pri manifestacijskih shodih Prvega Maja sprejeti sledeče resolucije:

Stopajoč ob zori Prvega majnika, velikega dneva brezpravnih, v novo zgodovino, sprejemamo v zavesti, da bomo postali soprograditelji svoje bodočnosti in kulture, te-le politične smernice:

Prozeti prepričanja, da je veliko kulturno in gospodarsko delo le v velikih enotah mogoče, želimo, da bi postal naš narod v srcu in čustvu eno.

Vkljub temu in ravno zato pa opazujemo s tako skrbjo lahkomišelnostne poskuse, ki hočejo prikrojiti našo upravo in ustavo brez vsakih oziranj na potrebe življenja in na razmere, ki jih je ustvarila zgodovina, po enem in istem merilu za vse pokrajine naše nove, od nas tako željno pričakovane države. Nalagamo proti tem poskusom najostrejši protest in zahtevamo za vse kraje naše države potrebno samoupravo in svobodo, dobro vedo, da vsako drugačno ravnanje duši življenje in razvoj in da daje silam, ki streme narazen, novega in silnega netiva.

Prepričani smo, da je samouprava zlasti za slovenski del našega naroda življenjski pogoj.

Nalagamo dalje protest proti omejevanju svobodne besede v tisku in govoru, proti političnim preganjanjem vsake vrste, proti zapiranju meja in proti prepovedi občejanja z drugimi državami.

Naša industrija propada. Ker ji sami ne smemo pomagati, sedanjí odgovorni krmari te države pa radi oddaljenosti in neorganiziranosti ne vidijo težkih skrbi in nevarnosti, ki napolnjujejo našo sedanost in prete našo bodočnost.

Slovenski proletarijat, ki si je pridobil oprt na delavno ljudstvo višje razvitega severa in jugozapada in na delo svojih organizacij, dosega večjih socialnih in političnih pravic kot jih ima proletarijat v ostalih pokrajinah naše nove države, zahteva sedaj, da se raztegnje te pridobitve na celo našo državo.

Opozarjaje na silni val hrepeneja po gospodarski pravičnosti in enakosti, ki se širi z ruskimi poljan, izjavljamo, da bomo vsak poskus, ki bi nam hotel že doseženo vzeti, odbili in strli. Prav tako bomo odločno pobijali vsakogar, ki bi branil stare privilegije in nasprotoval opravičenim zahtevam delavskega ljudstva. Ker vemo, da so naše zahteve edini izhod iz razdeljanja petletne vojne, ne moremo in ne smemo nazaj ampak naprej. Zahtevamo zato:

Izravnanje premoženja, socializacijo podjetij, radikalno socialno zakonodajo, politično svobodo in socialno enakost, temelječo na sodelovanju ljudstva obojega spola v upravi in ustavi.

Proti nerepublikanski obliki ustave se bomo odločno borili in sicer s tem ostrejšimi sredstvi, čim manj se bo bati, da bi pomenil ta boj v svojih posledicah delo za tuji despotizem. Naš cilj je socialna republika. Proletarijat Slovenije gleda sicer z najlepšimi nadami v bodočnost, zaveda pa se obenem, da je treba za uspehe železne discipline in trdno sklenjenih redov okrog naše rdeče zastave.

Delavstvo protestira slet ko prej proti temu, da bi meč odločal o usodi narodov in stoji neomajno na stališču neodločevanja in sporazuma od naroda do naroda.

Zvest dolgoletnim tradicijam pošilja slovenski proletarijat tudi in prav posebno letos delavcem vseh narodov svoj bratski pozdrav. S pozdravi pošilja obenem obljubo, da se bo boril za vse trpeče in zatirane, brez ozira na opek okvir narodnih in političnih mej.

Pri spominu na vse žrtve za svoje vzore se zavezuje, da bo pomagal s srcem in umom, besedo in dejanjem pri gradbi nove internacionale, o koi ve, da se dvigne iz razvalin in ponižanja veličastnejša, kot je bila poprej.

Naj živi pravica in svoboda, naj živi internacionalni proletarijat in internacionalna socialna demokracija!

Socializem in umetnost.

Ko je Marks koncipiral svojo teorijo o rastoči bedi mas, je imel pred očmi bedno stanje, v katerem se je ob njegovem času nahajal proletarijat. Izčrpanemu, onemoglemu delavstvu ni preostajalo časa, da bi premišljevalo o tem, da ima razven mišic tudi dušo, ki tirja svoje potrebe in zahteve. Pojmljivo je torej, da je proletarijatu v začetku njegovih bojev za existenco manjkalo pravega pojmovanja za kulturne potrebe. Tudi sam Marks je bil preveč zaposlen z gospodarskimi problemi socialnega vprašanja, da bi mogel obrniti pozornost na duševne cilje človeka in na njihov odnos napram delavstvu.

Te duševne potrebe se ne dajo odvrgniti, ker prihajajo sameposebi. Socializem spoznava, da mora biti gospodarska emancipacija izpopolnjena z dviganjem proletarijata na višjo kulturno stopnjo. Dejstvo je, da je probujena zavest proletarijata eden izmed glavnih pogojev boljši uspehov na političnem in gospodarskem polju.

Ali je mogoče, da zadovolji v današnji kapitalistični družbi vsaki vse svoje potrebe? Jasno je, da ne. Zato zahtevamo razen socializacije proizvodnje tudi socializacijo umetnosti, socializacijo ljudske prosvete.

Ruski komunisti so dobro razumeli potrebo prosvete za ljudstvo. Dosedanje delo pesnika Lunačarskega, poverjenika za prosveto, nam zadostno kaže, koliko važnost v Rusiji polagajo na umetniško in literarno dvigljenje ljudstva. — Umetnost se mora iztrgati iz rok kapitalizma in široki sloji ljudstva si morajo razen s politično in gospodarsko oblastjo, obogatiti tudi z njo svoje življenje. Umetnost mora biti last družbe, da z njim raste, ker je očitno, da človek, kadar bo socialno odgojen, ne bo s tem zadovoljen, ampak bo hotel tudi svoj prosti čas kar najbolje izrabiti.

Današnji umetnik mora delati za kapitalistično družbo, če hoče, da se lahko prehranjuje. Od njegovega dela dobro živijo založniki, lastniki izložb, knjigarji in vsi drugi, samo ne umetniki.

Umetnost je širokim masam nepristopna. V prvi vrsti je umetnost draga. Slike in knjige si ne more vsakdo kupiti. V gledališče, na koncerte, v izložbe more iti samo tisti, ki ima zadosti in preveč denarja. Proletarec se mora zadovoljiti z najgršim in najpriprostejšim surogatom umetnosti. Mora brati najcenejše časopise, najgrobe reprodukcije in efemerne kinematografske zabave. Ne samo to. Za proletarca tudi ni umetniške vzgoje! Vzgoja ljudske šole — ki ni navadno v posesti proletarcev — ni zadostna, ker njo more razumeti šele odrasli človek. Ta je pa že okovan v fizično delo. Pogledimo glasbo, ki pač največ oplemenituje človeka! Ta je proletarcu in proletarki vsled pomanjkanja časa in denarja večinoma nepristopna.

K umetnosti se mora ljudstvo programatično in sistematično odgajati, ker umetnost ni samo za zabavo. Umetnost nudi človeku predvsem lepše in višje pojmovanje življenja. Poučujemo naše delavstvo pri vsakem koraku in besedi s čitvom in predavanji. Izbršimo iz misli dečka in deklice misel, da je najlepša zabava pri zvokih valčka. Recimo našim ljudem, da vržejo iz svojih domov nekake slikarske reprodukcije. Povejmo jim, da naj ne kupujejo knjig po krasni sliki na platnicah in zvonečem naslovu, ampak po imenu avtorja. Za vse to je pa najprej potrebna sistematska odgoja in prosveta.

Kmalu bo odpravljen iz šol veronauk. S kom ga nadomestimo? Z literaturo in umetnostjo! Če smo se mogli učiti na pamet imena Jožefovih bratov, prerokov itd., se bomo mogli učiti tudi imena slavnih svetovnih literatov in umetnikov.

Tudi v strokovnih šolah mora umetnost najti svoje mesto, predvsem razne metode umetniške proizvodnje.

Povzdigniti moramo okus delavcev, njegovo sposobnost spoznavanja levega od grdega. Da pa moremo delavcu nuditi lepo umetniško delo, moramo odstraniti posredujočo trgovino, ki umetnine samo podražuje. Če prenehajo razna dražljiva založništva, bo piscev dobiček večji, življenje mu bo lažje, sposobnost ustvarjanja boljša, a ljudje bodo dobili knjigo poceni. Najsocialnejša umetnost je gledališče, medtem ko najsocialnejše razmere vladajo v kharstvu, kjer mora umetnik čakati

na bogataša, da mu odkupi delo, ki ga potem zapre v svoje sobe in salone in nikdo ga ne vidi.

Kulturna dolžnost države je, da z ene strani omogoči existenco umetnikom, druge pa da nudi celokupnosti užitek umetnosti. Uverjeni smo, da kljub temu, da so bili dosedaj umetniki navezani na buržoazsko družbo kot svoje tržišče, da se njihova umetniška duša ni prilagodila buržoazjski mentaliteti. Ne, oni, kot vsi drugi delavci, so se čutili nesrečnim v buržoazjski družbi in njihovi morali. Če omogočimo umetniku, da postane socialno neodvisen od svojih konsumentov, ga približamo socializmu. Socialistično čuteči umetnik bo postal najvernejši zaveznik proletarca in najtrdnjša grča proti reakciji. Umetnik je zato tvorec lepšega in krasnejšega človečanstva. Vsako njegovo delo je v soglasju z delom socializma.

Sodruzi, sodružice v Ljubljani!

Glavno rediteljsvo na dan 1. maja prevzema sodruza Kolesa in Svetek. Vsi reditelji in ostali manifestanti se morajo brezopogolno pokoriti odredbam glavnih rediteljev.

Denarne zadeve upravljajo ss.: Vencajz, Jurčič in Tomc. Vse zadeve, tičeče se računov in podobno, naj se naslavljaajo na cmenjeno sodruze.

Vabilo na naročbo.

Vse naše dosedanje naročnike, kojim poteče koncem meseca naročnina, prosimo, da jo pravočasno obnove. Vsed novega, nepredvidnega zvišanja fiskarskih stroškov v mesecu aprilu primorani smo s 1. majem naročnino primerno zvišati, in sicer stane »Naprej« odšel za en mesec 6 k r o n., za četrt leta 18 K., za pol leta 36 K., za celo leto 72 K. Tudi cene oglasov se zvišajo, in sicer stane odšel enostolna pett vrstica za enkratno objavo 60 vin. — Kljub temu zvišanju pa je tudi odšel »Naprej« še vedno najcenejši dnevnik in kot najodločnejši zagovornik delavskih zahtev in pravice najbolj priporočljiv list našemu delavnemu ljudstvu. Pozivljemo zato vse naše zaupnike in somišljenke, da podvoje svoje delo za razširjenje »Napreja«, zlasti pa bodi Prvi Maj kot delavski praznik posvečen agtaciji za naš tisk.

Dnevne vesti.

— Sodruzi in sodružice iz Celja in okolice! Celjska podružnica »Svobode« priredi dne 30. aprila in 1. maja 1919. ob 7. uri zvečer v mestnem gledališču v Celju slavnostno predstavo, obsegajočo živo sliko in Cankarjevo dramo v treh dejanjih »Kralj na Betanovci«. Delavci in delavke iz Celja in okolice udeležite se te slavnostne predstave v kolikor mogoče velikem številu!

— Čimdalje lepše napreduje »demokratski« dopisnik »Jugoslavije«. Peskov revolver je v št. 102. prišel sel notico, v kateri blati zagorske socialne demokrate. Podtika jim, da iščejo vedno prepira, da žalijo dinastijo Karadjordjevičev ter da povečujejo staro Avstrijo. Potem pa si še privošči tukajšnjih orožnikov, češ ti vse vidijo, pa nočejo ničesar storiti. Posebno je dopisniku napoti stražmojster Legat. Ne mislimo se pripraviti z lažljivim dopisnikom, ker ga predobro poznamo, tega zagorskega liberalnega dopisnika! Slovensko prebivalstvo, pozna Peskovo »Jugoslavijo«, še predobro! Obžalujemo zagorske liberalce, da se ne morejo rešiti takih nesramnih obrekovalcev v svoji stranki, kot so dopisniki »Jugoslavije«. Če tim kdo škoduje, so to ravno tisti dopisniki, ki z obrekovanjem sejejo med ljudmi sovraštvo! Odvadite se tega, potem šele izpregovorimo z vami besedo! Opozorjamo dotične gospe in nečedne dopisnike »Jugoslavije«, da je skrajni čas, da nehajo z natolcevanjem in izživljanjem po zagorskih gostilnah! Tudi se ne bomo čudili, če se bo kak delavec izpozabil in dal ob taki priklaki kakemu takemu nesramnežu pošteno klofuto!

Podružnica »Svobode« v Celju.

Drobno.

— Nove tovarne v Zagrebu. Mestnemu poglavarstvu je bilo zadnji čas predloženo 20 prošenj za osnovanje novih tovarn večjega šila. V nekaterih od njih bo angažovan angleški kapital. Tudi se snuje moderna tovarna za pohištvo, ki bo v začetku zaposlovala okroglo 500 ljudi. Pri tem podjetju sodeluje

francoski kapital. Tako piše »Jugoslav, Ekonomista«.

— Pri zbornih sodiščih v Ljubljani, v Celju in v Mariboru je razpisanih več mest letniških uradnikov. Podrobnosti bodo razvidne iz prihodnjega uradnega lista.

— Iz mestnega deklisknega liceja. Na mestnem deklisknem liceju je oddati službo ravnatelja s prejemki ravnateljev državnih srednjih šol. Prošnje je vlagati do 25. maja 1919 pri predsedstvu mestnega magistrata.

— Športni klub »Ilirija« naznanja, da se bo vršil letošnji redni občni zbor v torek, dne 6. maja ob 7. uri zvečer v Prešernovi sobi rest. »Novi svet«. Dnevni red: 1. Poročilo odbora; 2. Volitev odbora; 3. Slučajnosti.

— Tatvina. V soboto 26. i. m. zvečer so neznaní tatovi odnesli iz pisarne mizarskega mojstra P. R. na Glincah železno ročno blagajno z vsebino 12.000 K. V celi hiši ni bil noben domačih navzoč.

— Neprevidnost in tatvina. Marca meseca je bil poslan, neki orožnik iz Bleda v Slavonijo in na Hrvaško, da nakupi razna živila za aprovizacijo. Imel je sebol 70.000 K v svrhu nakupa. Denar je imel shranjen pod srajco na prsih. Med vožnjo po železnici je šel v vlak na stranišče, kjer mu je ves zavitek z denarjem padel skozi stranišče na tir. Vlak je stal na neki postaji. Baje je denar našel neki železničar, kate-rega pa ni bilo dosedaj še mogoče izslediti.

Strokovno gibanje.

Mezdno gibanje.

Mezdno gibanje natakarijev, natakarij in hotelskih uslužbencev. Društvo teh uslužbencev je imelo snoči shod. Na zahteve delavstva je za druga (P) poslala odgovor (brez podpisa), da se ne mara pogajati z organizacijo. Značilno pri tem je to, da je načelnik zadruge, občinski svetnik I. K., pristal JDS in menda tudi večina odbora. V vseli strokah se pogajajo podjetniki z organizacijami, le ta »napredna« zadruza to odklanja. Nekaj tako nazadnjaškega že dolgo nismo doživeli. Treba bo v ta hlev nekoliko posvetiti z bengalično lučjo.

Kultura.

Iz gledališke pisarne. V soboto dne 3. maja nastopi član hrv. zem. kazališta v Zagrebu g. Rudolf Bukšek zopet po dolgem času na slovenskem odru kot gost v operi »Bajaci« v vlogi Silvija ter v nedeljo dne 4. maja v operi Boheme v vlogi Schaunarda. Drama: 2. maja, petek: »Revolucijska svatba«, A 38. 3. maja, sobota: »Moj Bebi«, C 51. 4. maja, nedelja popoldne: »Krojaček junake«. Izven abon. 4. maja, nedelja zvečer: »Moč teme«, B 50. — Opera. 1. maja, četrtrek: »Mamzell Nitouche«. Izven abon. 2. maja, petek: zaprto. 3. maja, sobota: »Bajaci« in »Evelina«, C 2/49. 4. maja, nedelja: Boheme. Izven abon.

Društvo slovenskih vpadablajočih umetnikov v Ljubljani.

Prejeli smo: O društvu se razširjajo skrbna vprašanja in razne napadne govornice. Tiste, ki skrbno sprašujejo, ali društvo še obstoja ali ne, potolažimo z naznanilom, da društvo ne le krepko, ampak čim dalje krepkejša diha, da je zdravo, veselo in blagodejnih upov in pričakovanj polno, katerih izpolnitev pa žal ni le od društvenega poslovanja odvisna. Tem skrbnim dušam ne moremo boljše svetovati, nego da se v društvo vpišejo kot ustanovniki. (Ustanovnina tristo kron, plačljiva tudi v treh obrokih.) Povejmo jim še to-le: v društvu so vpisani že doma-lega vsi pomembni in priznani slovenski vpadablajoči umetniki, posamezniki se še priglašajo. Napadna in smešna govornica o društvu je ta, da se društvo s posebnim veseljem zanima za gojitev prepirov med slovenskimi umetniki. Ta govornica je nastala pač le vsled neke društvu vsiljene polemike v dnevnikih, vsled nekega nesporazumljenja, ki se je pa na društveno prizadevanje skoraj v hipu mirno poleglo.

Kar je društvo v kratkem času svojega obstoja moglo izvršiti, je izvršilo. Tempo delovanja bi bil pač hitrejši, če ne bi bile naše »javne ceste« polne brun, nepremakljivih skal in blata!

Dozdaj je društvo uvedlo sledeče akcije:

1. Poslalo je poverjeništvu za javna dela ulogo, v kateri žel, naj

se deželna vlada za Slovenijo pri meravanju zidanja hiš z desetmilijon-skim kreditom ozira na potrebe slovenskih vpadablajočih umetnikov glede primernih atolejev, oziroma da sezida nekako umetniško »kolonijo« v Ljubljani.

2. Je društvo najprej samostojno, nato v zvezi z umetniškim klubom »Sava« v Ljubljani izdelalo obširno spomenico o ustanovitvi »Akademije vpadablajočih umetnosti« v Ljubljani, ki se ji naj priklonijo potrebni umetno-obrtni tečaji... Potr-pimo!

3. Je društvo izdelalo obširno spomenico o potrebni regulaciji Ljubljane in Belgrada. Spomenico so poklicani činitelji lepo sprejeli. Deželna vlada je sklicala misijo, ki naj obdela vprašanje regulacije Ljubljane. V to komisijo je društvo poslalo dva člana, inženirja in arhitekta I. Vurnika in arhitekta F. Jando.

4. Je društvo začelo akcijo za ustanovitev »Umetniškega doma« v Ljubljani. Dom naj obsega prostore za nameščenje »Narodne galerije«, vsem zahtevam ustrežajoče prostore za prireditve umetnostnih razstav i. dr. To akcijo namerava društvo izvesti v zvezi z društvom »Narodna galerija«, ki pa društveno to-zadevno kratko vlogo že dalj časa temeljito razmotriva.

5. Je društvo deželni vladi pred-lagalo, da se prideli poverjeništvu za uk in bogočastje poseben referent za umetniške zadeve.

6. So se nekateri društveni člani udeležili jugoslovanske razstave v Parizu, kjer so pa bili od mlh bratov Hrvatov in drugih sodeležencev hudo majorizirani in stisnjeni. Bože sačuvaj!

To so v glavnem od društva do-seđaj vpeljane akcije. Tudi za na-prej se bo društvo pobiralo za vsa aktualna vprašanja, kolikor se tičejo vpadablajoče umetnosti in sloven-skih ter vobče jugoslovanskih umet-nikov.

Pospešiti hoče združitev jugoslovanskih vpadablajočih umetnikov v. močno socialno organizacijo in izde-lati obširnejše tozadevne načrte.

Predvsem pa društvo zabičuje svojim članom, naj jim velja močno delo več nego lepe besede.

Posledice prepovedi praznovanja Prvega Maja na Hrvatskem in v Bosni.

(Posebno poročilo naših sodrugov.)

Zagreb, 29. Tu je med delavstvom izbruhnila velika nezadovoljnost, ker je belgrajska vlada prepovedala praznovanje Prvega Maja. Sklenila se je, da prične opolnoči generalni štrajk vseh železničarjev, uslužbencev cestnih železnic, piar-ne, vodovoda, vseh tovarn in dru-gih delavnic. Zaprte bodo tudi vse trgovine, kavarne in gostilne. Vojaštvo je pripravljeno. Po mestu bo-dijo močne patrulle. Tudi bansko palačo so zastražili z močnimi od-delki vojaštva. Delavstvo je pri-pravljeno na vse in izjavlja, da bo uporabilo vsa sredstva, ki so mu na razpolago, da izvede ta bol do kon-čne zmage proletarijata.

Sarajevo. (Telefonično poročilo.) Ukren belgrajske vlade, ki prepove-duje praznovanje Prvega Maja je imel za posledice, da vlada med bo-sanskim delavstvom silno razbur-jenje. Delavski zaupniki so se obr-nili na bosansko deželno vlado z zahtevo, da se prepoved preklicše. V nasprotnem slučaju stopi bosarsko delavstvo takoi v stavko. Pri-pravo za to so že v teku.

(Op. ured.: iz teh par vrstic zve-ni vse zlo reakcionarne politike po-litiškega ministra Pribevičja, čast-nega člana društva »Kralja Matjaža« in vitezja reda militarističnih batla ter njegovih ožih jugoslovanskih »demokratskih somišljenikov. Vsi ti nosijo odgovornost za posledice, ki bodo nastale vsled te prepovedi. — Prepoved, kakor je znano, se ne tiče slovenskega ozemlja).

Najnovejše vesti.

Važni dogodki na Koroškem. Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 29. aprila: Že nekaj tednov je slovensko prebivalstvo po nemških četah zasedenih koroških ozemljih apeliralo na vlado in na armado kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev kakor tudi na mirovno konferenco, da naj se terorju, ki ga izvajajo ne-disciplinirane nem. boljševiške čete, stori konec in naj se prebivalstvo osvobodi. Jugoslovanska vlada temu apelu ni mogla ugoditi, ker je sma-trala, da jo večje premirje, ki ga je bila meseca januarja tega leta skle-nila ob intervenciji neke ameriške misije. Smatrala se je za vezano, če-prav so nemške čete skoro dan za

dnem premirje kršile z napadi, z ob-
streljevanjem in s topniškim ognjem
med drugim tudi na odprto mesto
Velikovec. Ko se je bila po Koro-
škem razširila vest o najnovejših do-
godkih pri pariški mirovni konferen-
ci in je prebivalstvo videlo, da je iz-
ginilo poslednje upanje in da se več
ne more nadejati skorajšnjega rešil-
nega izreka oblastnikov pri pariški
konferenci, je slovensko prebival-
stvo koroških, od Nemcev zasedenih
krajov, zlasti Rožne doline in pa med
Velikovcem in Celovcem ležečega
ozemlja, seglo po samopomoči, raz-
orožilo le slabotno upirajoče se nem-
ške tolpe — ki pa so sicer deloma
fraternizirale s prebivalstvom —
proklamirale spojitve teh krajev s
kraljevino Srbov, Hrvatov in Slo-
vencev ter naprosilo ob demarkacijski
črti, ki so jo bile nemške čete za-
pustile, stoječe jugoslovanske voja-
ške oddelke, naj poskrbe za red in
mir ter za varnost življenja in imo-
vine in zlasti tudi za nujno potrebno
prehrano vsled zanikne organizaci-
je prehranjevanja popolnoma iz-
stradanega ljudstva. Na pomoč na-
prošeni oddelki jugoslovanske arma-
de si niso mogli kaj, da se ne bi od-
zvali temu nujnemu pozivu, in so za-
sedli več slovenskih krajev onstran
nemške demarkacijske črte, ne da
bi bili naleteli na odpor. Med prebi-
valstvom, ki je jugoslovanske voja-
ške oddelke povsod sprejelo z odu-
ševljenjem, se je tekom mesecev
zgodil popoln prevrat v čustvova-
nju in naziranjih, in sicer tudi v slo-
venskih vaseh, ki so bile doslej zna-
ne kot nemške. Prebivalstvo je
namreč od nemško-koroške deželne
vlade zama pričakovalo in zahte-
valo red in hrano, koroška vlada pa
se je izkazala za nesposobno, pre-
prečiti popolno anarhijo. Komčno je
prebivalstvo spoznalo, da more red,
varnost in prehrano zagotoviti in dati
edinole jugoslovanska vlada. — V tu-
kajšnjih krogih sodijo, da v dogodkih
poslednje noči ni videti nikakršne
sovražnosti zoper Nemškoavstrijsko
republiko, s katero želi jugoslovans-
ka vlada prijateljskega sporazuma.
Upoštevati je, da je dunajski državni
urad za zunanje stvari jugoslovanski
vladi ponovno izjavil, da ne mara na
roben način jamčiti za početje
nemško-koroške deželne vlade in
koroške »Volkswehr«, in da se vsa
premikanja ob demarkacijski črti
kajpada gode brez predjudica za odlo-
štev mirovne konference.

Ljubljanski dopisni urad poroča
iz uradnega vira 29. t. m. o polnoči:
V teku dneva so dovedli Nemci nove
moči, med temi Tirolce, da bi pre-
prečili nadaljnje širjenje pobune. Pri
tem so se začeli lokalni boji med
nemškimi in našimi četami, v kate-
rih smo ujeli okoli 300 Nemcev, za-
plenili 9 topov in nekaj topov po-
škodovali. V ostalem je položaj ne-
izpremenjen.

K službenemu poročilu o današ-
njih dogodkih na Koroškem dodaja
Ljubljanski dopisni urad: Nemci
skušajo slikati današnje dogodke na
Koroškem kakor kake napade od
strani Jugoslovancev, samo da kri-
lejo zadrego radi ljudske pobune, ki
preti njihovemu nasilju na Koro-
škem. Trebalo je bilo, da so privedli
moči iz severa dežele in vse pri Sol-
nogradu in na Tirolskem priprav-
ljene rezerve, da se zapreči širjenje
pobune, ki jim je tako neprimerna v
oči gled konference. Naše čete, ki so
vršile po danih ukazih, intervenirale
v primerih skrajne potrebe, so ri-
šle v boj z novodošli nepotrebnimi
nemškimi četami, ki se je nada-
ljeval ves dan. Nemci so imeli pri
tem težke izgube.

Nacrč Zveze narodov sprejet.

LDU, Pariz, 28. (Brezlično.) V
današnji plenarni seji mirovne kon-
ference je bil sprejet nacrt Zveze
narodov. Umaknili so vse spremi-
jevalne predloge.

Italijani v Primorju koncentrirajo.

LDU, Split, 29. Iz Zadra in Sibe-
nika poročajo, da izkrcavajo Itali-
jani številno vojaštvo in vojaško
gradivo. Armade korakajo proti
vzhodu. Ob demarkacijski črti se
Italijani utrjujejo.

Stavka v Šleziji.

LDU, Berlin, 29. (ČTU.) Iz Vra-
šlave se poroča: V zgornje šlezij-
skih industrijskih okrajih je nanovo
izbruhnilo stavkarsko gibanje. Polo-
žaj je jako resen in računa se s
splošno stavko.

Aprovizacija.

Kruh iz mešane moke se bo pro-
dal za četrtak in potem naprej.
Hleb kruha tehtal 70 dkg in stane
1 K 48 vln. Vsaka oseba dobi dnev-
no eno četrtino hleba, ki mora teh-
tati 17½ dkg.

Pekarne in prodajalne kruha bo-
do v četrtek, 1. maja, ves dan za-
prte.

Krušne komisije bodo uradovale
v petek, 29. t. m. od 8. do pol 1. ure
popoldne. Izdajale se bodo izkaznice
za sladkor.

Zadruga mesarjev v Ljubljani
naznanja občinstvu, da se bo meso
prodajalo od 1. maja naprej tudi v
ponedeljek. To vsled tega, da je meso
večkrat sveže.

Meso na rdeče izkaznice B bo
delila mestna aprovizacija v petek,
dne 2. maja in v soboto, dne 3. maja
v cerkvi sv. Jožefa. Določa se ta-le
red: V petek, dne 2. maja popoldne
od 1. do pol 2. štev. 1 do 200, od pol
2. do 2. št. 201 do 400, od 2. do pol 3.
št. 401 do 600, od pol 3. do 3. št. 601
do 800, od 3. do pol 4. št. 801 do
1000, od pol 4. do 4. št. 1001 do
1200, od 4. do pol 5. št. 1201 do 1400,
od pol 5. do 5. št. 1401 do 1600. V
soboto, dne 3. maja popoldne od pol
8. do 8. št. 1601 do 1800, od 8. do pol
9. št. 1801 do 2000, od pol 9. do 9.
št. 2001 do 2200, od 9. do pol 10. šte-
vilke 2201 do 2400, od pol 10. do 10.
št. 2401 do 2600, od 10. do pol 11.
št. 2601 do konca. Stranka dobi za
vsako osebo po 15 dkg mesa, pripra-
viti je drobiž. Stranke naj se držijo
strogo določenega reda.

Krompir na rdeče izkaznice B
št. 1 do 1800. Stranke z rdečimi iz-
kaznicami B prejmejo krompir v pe-
tek, dne 2. maja in v soboto, dne
3. maja pri Mühleisnu na Dunajski
cesti. Določa se ta-le red: V petek,
dne 2. maja popoldne od 8. do 9. šte-
vilke 1 do 150, od 9. do 10. št. 151 do
300, od 10. do 11. št. 301 do 450, od
2. do 3. št. 451 do 600, od 3. do 4.
št. 601 do 750, od 4. do 5. št. 751 do
900. V soboto, dne 3. maja popoldne
od 8. do 9. št. 901 do 1050, od 9. do
10. št. 1051 do 1200, od 10. do 11.
št. 1201 do 1350, od 2. do 3. št. 1351
do 1500, od 3. do 4. št. 1501 do 1650,
od 4. do 5. št. 1651 do 1800. Stranka
lahko dobi vsako množino krompi-
rja. Kilogram krompirja stane 40 v.

Amerikanski špeh za I. okraj.
Stranke prvega okraja prejmejo
špeh v sredo 30. t. m. in v petek
2. maja na sladkorne odrezke št. 1
pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Do-
loča se ta-le red: V sredo, 30. t. m.,
popoldne od 8. do 9. št. 1 do 100, od
9. do 10. št. 101 do 200, od 10. do 11.
št. 201 do 300, popoldne od 2. do 3.
št. 301 do 400, od 3. do 4. št. 401 do
500, od 4. do 5. št. 501 do 600. V petek,
2. maja, popoldne od 8. do 9. št. 601
do 700, od 9. do 10. št. 701 do 800,
od 10. do 11. št. 801 do 900, popoldne
od 2. do 3. št. 901 do 1000, od 3. do 4.
št. 1001 do 1100, od 4. do 5. št. 1101
do konca. Stranka dobi za vsako
osebo po pol kilograma špeha. Kilo-
gram stane 18 K.

Špeh se bode delil na I. odrezek
sladkorne izkaznice. Radi tega naj
pride vsak v petek h krušni komisiji
po sladkorne izkaznice, ker bodo
zamušniki dobili špeh šele, ko bodo
odpravljene vse druge stranke.

Kis za III. okraj. Stranke tretjega
okraja prejmejo kis v petek, dne
2. maja na krompirjeve izkaznice
pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Do-
loča se ta-le red: popoldne od 8. do 9.
št. 1 do 250, od 9. do 10. št. 251 do
500, od 10. do 11. št. 501 do 750, od
2. do 3. št. 751 do 1000, od 3. do 4.
št. 1001 do 1250, od 4. do 5. št. 1251
do konca. Stranka dobi za vsako
osebo po pol litra kisa. Liter kisa
stane K 2:20. Pripravite drobiž.

Kis za IV. okraj. Stranke četr-
tega okraja prejmejo kis v soboto,
dne 3. maja in v ponedeljek, dne
5. maja na krompirjeve izkaznice pri
Mühleisnu na Dunajski cesti. Določa
se ta-le red: V soboto, dne 3. maja
popoldne od 8. do 9. št. 1 do 150, od
9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11.
št. 301 do 450, od 2. do 3. št. 451 do
600, od 3. do 4. št. 601 do 750, od 4.
do 5. št. 751 do 900. V ponedeljek, dne
5. maja popoldne od 8. do 9. št. 901
do 1050, od 9. do 10. št. 1051 do
1200, od 10. do 11. št. 1201 do 1350,
od 2. do 3. št. 1351 do 1500, od 3. do
4. št. 1501 do 1650, od 4. do 5. šte-
vilke 1651 do konca. Stranka dobi za
vsako osebo po pol litra kisa. Liter
kisa stane K 2:20. Pripravite drobiž.

Raznoterosti.

* Kabelske zveze med Evropo in
Ameriko. Na izredno željo Združenih
držav bo posebno poverljivo pro-
učilo vprašanje v nemških kablilih,
ker je Amerika zelo zainteresirana o
tem. Takol ob začetku vojne je An-
glijca pretrgala dve važni kabelski
zvezi med Njujorkom in Bremenom
preko Azora, čeravno so bile s tem
kršene pravice nevtralnih držav, te-
daj Amerike in Portugalske. Zdaj se
nahaajo samo trije kablji, katerih
eden je v francoskih rokah, dva pa
imajo Angleži. Amerika zagovarja
stališče, naj se Nemčiji povrne dva

kabla, ker bi bila krivica, če ostane
Nemčija brez kabla in ker Amerika
noče ostati popolnoma odvisna od
Angleže.

* Kako se je pripravil Viljem
na obisk Carigrada. Časopis »Agen-
ce des Balkans« je prinesel zanimivo
poročilo iz Carigrada: V letni palači
Envera paše, bivšega generalovega
sina turške armade, je bila nedavno
tega hišna preiskava, ki je imela ne-
pričakovan uspeh. Našli so sedem
okovanih zabojev, zakopanih in skri-
tih pod podom. V njih je bilo samo
suho zlato in zlate dragocenosti v
vrednosti 130.000 turških funtov.
Vse to bogastvo je bilo plen iz ar-
menskih bank in hiš, ki jih je dal oro-
pati in opliniti Enver paša. Našli so
tudi spise, iz katerih je razvidno, da
so imeli velik del zlata porabiti za
spominke kolajne na obisk Vi-
ljema II. v Carigradu, kamor je ta
nameraval priti po končni zmagi.
Viljem pa ni zmagal, ampak je bil
premagani. Torej ne bo nič s Cari-
gradom. Zapičeno zlato so spravili
v drž. zakladnico in ga bodo pora-
bili pozneje v vladne namene. — Kar
je res, se mora pribiti Krasti so pa
ti tički znali čudovito!

* Mesto Ungvar. »Ruskoje Slo-
vo« piše o bodočem pomenu Ungvar-
ja: Ungvar je naravno središče kar-
patskih Rusov. Ko bo dovršena že-
lezniška zveza Košice-Ungvar-Mun-
kač, bo Ungvar tvoril križišče črte
iz Unga na Rusko, iz Čehoslovaške
republike na Rumunsko in k Cernu-
morju in iz Ogrskega na Rusko.
Ungvar je bil že v preteklosti kul-
turno središče karpatskih Rusov,
posebno v revolucionarnem letu 1848.
Kasneje so mesto nasilno madžari-
zirali. Madžarske vlade so zatirale
ruski jezik in ruske šole in cerkev
je služila madžarskim svrham. Se
danes je tam madžarski škof, ki je
pri pogrebu madžarskega izzivača
dal zvoniti. Toda sedaj se že opaža
preokret. Novi ljudje stopajo v
osprej, ki so morali prej molčati
in ki so ostali Ruski kljub madžar-
skim gonjam. Ti morajo videti, v ka-
kem položaju se nahajajo karpatski
Rusi, koliko so trpeli, in zaradi tega
pripravljajo boljšo bodočnost. Rusko
razumnštvo je lelo koncentrirati ves
narod, ki je v srcu ostal ruski in ni
nehal ljubiti svoj rod. Vsled tega se
je v Ungvarju ustanovil ruski klub,
ki šteje sedaj 30 članov. Ruski jezik,
bogata ruska kultura zagotavlja
karpatskim Rusom napredek. Un-
gvar bo v bodočnosti igral veliko
vlogo, ne le v življenju tamošnjih
Rusov, marveč tudi na vsem ru-
skem ozemlju tostran Karpatov.

* Angleški zdravnik sir William
Crookes je obhajal kot izdajatelj ča-
sopisa »The Chemist News«, ki je
bil zelo razširjen in bran med stro-
kovnjaki, svoj demantni jubilej —
60-letnico. Iz malega začetka je po-
stal znan in slaven; bil je navaden
podeželski zdravnik in se je počasi
prikopal do vseučiliškega profes-
orja. Kralj Edvard VII. ga je po-
sebnost čislal, ne samo radi tega, ker
je bil dober zdravnik, ampak tudi
zato, ker je bil dober šalivec in se
mu je kralj vedno od srca smejal.
Neko šalo pripovedujejo časopisi.
Crookes pri izpiti ni bil strog, a
radi sarkazma so se ga kandidati
silno bali. Nekega dne se je prikazal

K izpitu dijak in učenjak ga je vpra-
šal, koliko zdravil bo dal bolniku v
neki gotovi bolezni. »Eno čajno
žličko«, je odgovoril dijak narav-
nost. Crookes ni dejal ničesar, obrnil
pa se je proti drugemu kandidatu.
Po kratkem času pa je dijak prišel
na pravo, dvignil roko in dejal: »Go-
spod profesor, zmotil sem se bil.
Moral bi bil dati glede množine dru-
gačen odgovor«. — Crookes je
vzel uro iz žepa. »Zelo mi je žal;
toda vaš bolnik je že 40 sekund
mrtev«.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Josip Petelan.

Tisk »Užit tiskarne« v Ljubljani

Inženir dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni inženir.

Specijelno stavbeno podjetje za betonske,

železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Mišerjeva ulica št. 7.

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage,
elektrarne, betonske in železobetonske jezove,
mostove, železobetonska tovarniška poslopja,
skladišča, betonske rezervoarje, železobetonsko
oporno zidovje in vse druge betonske in
železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitve v vsenačrtne
stavbene inženirske stroke.
Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v teh-
niških zadevah.

GOSPODARSKA PISARNA

Dr. Ivan Černe

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6.
poslojše LJUBJSKE POSOJILNICE.

daje nasvete v vseh gospodarskih
zadevah in premoženjskih vprašanjih;
izposljuje posojila, posreduje prodajo
in nakup vrednostnih papirjev in tujega
denarja, posreduje pri prodajah in
nakupih vseh posestev, izvršuje cenitve
in ogleda. Promet z Ameriko. Edina
pisarna te vrste v Jugoslaviji.

Uraduje od 8.-1/2 ure dop., od 3.-5. ure
pop. Vprašajte s pismom. Znamka!

Za martinovo peč
se iščejo

spreten kovač

preskuševalec ali za orodje in samostojen marljiv topilec oz. prvi pomočnik
pri peč. Ponudbe na tovarniško ravnanje željezarne v Zenici (Bosna.)

Odvetnik DR. FRAN TRAMPUŽ

naznanja, da je otvoril odvetniško pisarno

:: v Kamniku, Glavni trg št. 81. ::

Fr. I. v. Bachò trgovina z usnjem
V CELJU,

Samostanska ulica št. 4,

dá vsem udom Konsumnega društva za Ljubljano in okolico, po-
družnica Celje, podplate in zgornje dele čevljev po 5 % zni-
žani ceni, od vsake dnevne cene.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

sprejema **hranilne vloge** vsak delavnik od 8. do 12. ure
dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred
prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih

3 %

Rentni davek plača društvo iz svojega. Obresti se kapitalizirajo
polletno. Večje in nestalne vloge se obrestujejo po dogovoru.

Posojila daje svojim zadružnikom proti vknjižbi, na osebni
kredit proti poroštvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice
se eskomptujejo bo bančni obrestni meri.

Stanje vlog je bilo koncem leta 1918 1½ milijonov kron.

Rezervni zakladi znašajo okoli nad 50.000 K.